SLOVENIJA

OLIMPIJSKI KOMITE
SLOVENIJE
ZDRUŽENJE
ŠPORTNIH ZVEZ

PRIROČNIK ZA TRENERJE IN PEDAGOGE

Mojca Rode

SLOVENIJA

OLIMPIJSKI KOMITE
SLOVENIJE
ZDRUŽENJE
ŠPORTNIH ZVEZ

PRIROČNIK ZA TRENERJE IN PEDAGOGE

Mojca Rode

5 **TRENERJEM IN PEDAGOGOM NA POT**

6 **POMEN VKLJUČENOSTI V ŠPORT**

8 **KDO JE ŠPORTNIK**
Status športnika
Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov
Pravice in odgovornosti športnika
Nepravilna ravnanja v športu

17 **OLIMPIZEM IN ŠPORTNE VREDONTE**
Olimpijske vrednote
Olimpijski simboli

24 **AKTIVNOSTI ZA ŠOLE IN KLUBE**
Slovenski olimpijski izobraževalni center
Mini olimpijska akademija
Mini olimpijske igre
Športajmo in berimo
Likovni natečaj - olimpijski veleplakat
Olimpijski priročnik in kviz

Naziv: Mini olimpijska akademija – priročnik za trenerje in pedagoge
Izdajatelj: Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez
Datum izdaje: december 2022

Gradivo je nastalo ob podpori programa Olimpijska solidarnost
Mednarodnega olimpijskega komiteja
Glavni avtor: Mojca Rode
Pri pripravi gradiv in oblikovanju so sodelovali: Barbara Rode, Rosana Bučar, Mitja Petkovšek, Bojan Jurovič, Jana Štrancar in Aleš Šolar
Fotografije: Aleš Fevžer, arhiv OKS-ZŠZ

Vsebina je avtorsko delo in je namenjena za uporabo s strani trenerjev in pedagogov.

Trenerjem in pedagogom na pot

Priročnik je namenjen vsem trenerjem, pedagogom in športnim delavcem, ki so kakorkoli povezani z otroki vpetimi v učne procese, ki so povezani s športnimi vsebinami. Vsi, ki skrbijo za vzgojo in izobraževanje otrok jim bo ta priročnik poenostavil prikaz opredelitve statusa športnika ter povezujočih tem.

Zbrali smo osnovna dejstva, ki se dotikajo opredelitve športnika in njegovih pravic in dolžnosti. V tekstu so tudi pomembne povezave do spletnih strani, ki natančno opisujejo omenjeno vsebino. Izpisali smo najpomembnejša dejstva olimpizma za katere priporočamo, da jih poznajo vsi otroci in športniki. Na koncu priročnika se nahaja tudi bogat nabor idej za izvedbo raznih aktivnosti in sugestije za sodelovanje v številnih zanimivih akcijah Olimpijskega komiteja Slovenije.

Namen zbrane vsebine je na enem mestu približati najpomembnejše osnovne in uporabne informacije za trenerje, pedagoge in ostale športne delavce. Z zbirom povezav do uporabnih praktičnih nalog in aktivnosti želimo olajšati pripravo učnih vsebin, ki lahko popestrijo šolsko učno uro, dan ali teden. Prav tako lahko z vsebinami dopolnimo in obogatimo klubske aktivnosti in športne priprave.

Pomen vključenosti v šport

Šport je ena izmed zelo privlačnih prostočasnih dejavnosti vseh generacij na različnih pozicijah udejstvovanja, bodisi kot športnik, trener - učitelj, navijač ali gledalec. Šport nas povezuje in vabi k zdravemu življenjskemu slogu. Izjemnega pomena je, da se s športom začnejo srečevati majhni otroci in se tekom odraščanja nenehno športno udejstvujejo. S tem poleg skrbi za zdrav telesni razvoj usvajajo znanja in veščine, ki jim bodo koristile v življenju.

Za to, da bodo otroci zrasli v zdrave odrasle, ki bodo pooseblјali zdrav in aktiven življenjski slog smo zadolženi vsi, ki smo del poti odraščajočega otroka. Športne organizacije, klubi, vrtci, šole, trenerji, pedagogi in športni delavci. Kako bodo otroci sprejeli, se vključili in ponotranjili šport je naloga odraslih. Zato je pomembno, da poiščemo in posredujemo zanimive informacije, organiziramo raznolike in zabavne športne aktivnosti. Spodbujamo k vključevanju tako k gibalnim, kot tudi ostalim aktivnostim, ki se povezujejo s športom in Olimpizmom, ki je najpomembnejša življenjska filozofija športa.

Številne otroke, ki jih šport navduši in se vključijo v športne klube in njihove redne vadbene programe spodbujajmo k razvoju njihovega talenta, volje in želje po udejstvovanju v športu. Morda bodo nekoč zastopali barve slovenske zastave na odmevnejšem športnem dogodku ali predajali pozitiven odnos do športa otrokom. To so otroci, ki so športniki in imajo pomembne pravice in odgovornosti. O teh vsebinah morajo biti seznanjeni vsi, tako športniki, kot tisti, ki kakorkoli stopijo na isto pot po kateri hodi športnik (starši, pedagogi, trenerji).

Kdo je športnik

Status športnika

Po zakonu o športu Republike Slovenije se posameznik lahko registrira kot športnik, če je star najmanj 12 let, je član športnega društva, ki je včlanjeno v NPŠZ ali ŠIS-SPK, in ima s strani OKS-ZŠZ potrjen nastop na tekmovanju uradnega tekmovalnega sistema ter je vpisan v evidenco registriranih in kategoriziranih športnikov. Ne glede na prejšnji odstavek je športnik tudi posameznik, mlajši od 12 let, vendar ne mlajši od 10 let, ki je registriran v olimpijskih športnih disciplinah individualnih športnih panog, pri katerih lahko na svetovnih prvenstvih v članski kategoriji nastopajo športniki mlajši od 18 let. (32. člen ZOŠRS)

Športnik, ki je star najmanj 14 let in je državljan Republike Slovenije, se glede na dosežen rezultat na tekmovanju uradnega tekmovalnega sistema razvrsti v naziv mladinskega, državnega, perspektivnega, mednarodnega, svetovnega ali olimpijskega razred. Podrobnejše pogoje in kriterije za registracijo in razvrstitev v naziv kategoriziranega športnika, ločeno za individualne in za kolektivne športne panoge, določi strokovni svet na predlog OKS-ZŠZ in jih objavi na spletni strani ministrstva in OKS-ZŠZ. (33. člen ZOŠRS)

Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov

Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji, ob temeljnih zakonskih in drugih aktih predstavljajo enega najbolj pomembnih sistemskih dokumentov v slovenskem športu, ki celostno in metodološko postavljajo pogoje za prepoznavanje reprezentativnih športnih organizacij, evidentiranje tekmovalnih sistemov in registracijo športnikov, ter opredeljujejo pogoje za pridobitev nazivov kategorizacije, ki so podlaga za pridobitev statusnih pravic športnikov.

Strokovni svet za tekmovalni šport 3-krat letno objavi seznam športnikov, ki so si na podlagi doseženih rezultatov in v skladu z veljavnimi kriteriji pridobili status kategoriziranega športnika Republike Slovenije olimpijskega, svetovnega, mednarodnega, perspektivnega, državnega ali mladinskega razreda.

Kategorizirani športniki lahko med aktivnim udejstvovanjem v športu uveljavljajo statusne pravice, ki jih natančno določajo:

- Zakon o športu,
- Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji,
- drugi akti, ki urejajo področje športa.

Kriteriji za pridobitev kategorizacije posredno postavljajo standarde vrhunskega športa skozi analitično primerjavo mednarodnih tekmovalnih sistemov in jih na nacionalnem nivoju dopolnjujejo z domačimi tekmovanji. S tem opredeljujejo pogoje za oblikovanje selekcijske piramide športa v Sloveniji.

OKS-ZŠZ veljavne kriterije pregleda, obnovi in na predlog NPŠZ ali ZŠIS - POK po potrebi dopolni vsaka štiri leta in sicer v letu po zaključku letne olimpijade. Kriterije sprejme Strokovni svet Republike Slovenije za šport.

Na podlagi 6. odstavka 77. člena Zakona o športu pa je bil v Uradnem listu RS 26. 2. 2021 objavljen tudi Splošni akt o evidenci registriranih in kategoriziranih športnikov , ki določa obliko evidence registriranih in kategoriziranih športnikov ter natančnejši postopek vpisa in izbrisa iz evidence.

Na podlagi točke 2.1.1 je OKS-ZŠZ ob koncu leta 2021 veljavne kriterije pregledal in dopolnil z aktualnimi olimpijskimi športnimi panogami ter naredil nujne tehnične popravke in dopolnila kriterijev zaradi spremenjenih tekmovalnih sistemov in ugotovljenih drugih pomanjkljivosti.

Aktualni dokument ¨Pogoji, pravila, in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji¨, ki se uporablja od 1. 1. 2022 je sprejel Strokovni svet Republike Slovenije za šport.

Uradno potrjeni tekmovalni sistemi V skladu z dokumentom "Pogoji, pravila in kriteriji za registriranje in kategoriziranje športnikov v Republiki Sloveniji" je OKS-ZŠZ s 1.1.2021 v skladu s 16. točko 2. člena Zakona o športu (Zšpo-1) evidentiral uradne tekmovalne sisteme NPŠZ in ŠIS-SPK.

Status registriranega in kategoriziranega športnika se izkazuje z uradnimi potrdili, ki jih športnik prejme od uradnih ustanov. Športnik, ki ustreza zakonski opredelitvi lahko za potrdilo registriranega športnika zaprosi nacionalno panožno zvezo. Za pridobitev potrdila kategoriziranega športnika pa zaprosi Olimpijski komite Slovenije.

Status registriranega in kategoriziranega športnika se izkazuje z uradnimi potrdili, ki jih športnik prejme od uradnih ustanov. Športnik, ki ustreza zakonski opredelitvi lahko za potrdilo registriranega športnika zaprosi nacionalno panožno zvezo. Za pridobitev potrdila kategoriziranega športnika pa zaprosi Olimpijski komite Slovenije.

Napotki za naročanje potrdil o kategorizaciji lahko najdete tukaj.

Pogoj za uveljavitev pravice je vpis v evidenco registriranih športnikov. Aktualna evidenca registriranih športnikov je narejena na podlagi s strani OKS-ZŠZ potrjenih nastopov na tekmovanjih uradnega tekmovalnega sistema.

Informacije o postopkih vpisa registriranih športnikov za posamezno Nacionalno panožno športno zvezo dobi upravičenec primarno pri svoji matični Nacionalni panožni športni zvezi oz. pri OKS-ZŠZ preko e-pošte info-vs@olympic.si ali po telefonu 01 230 60 28.

Pravice in odgovornosti športnika

Športnik ima z ZOŠRS dodeljene sledeče pravice (35. člen ZOŠRS):

1. do prilagoditve šolskih in študijskih obveznosti v obsegu in na način, ki se določita s predpisi, ki urejajo področje vzgoje in izobraževanje oziroma področje visokega šolstva;
2. do prilagoditve opravljanja mature v skladu z drugim odstavkom tega člena;
3. do prilagoditve uveljavljanja pravice do vpisa v nadaljnje izobraževanje v skladu s tretjim odstavkom tega člena;
4. da mu izvajalci športnih programov iz prvega odstavka 6. člena tega zakona zagotovijo varen proces športne vadbe;
5. do preventivnega zdravstvenega varstva v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje;
6. da v času bolezni ali poškodbe ne trenira ali tekmuje.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja postopek in način opravljanja mature, ima športnik, ki se v letu opravljanja mature udeleži velikega mednarodnega tekmovanja po tem zakonu, kar izkazuje s potrdilom, ki ga izda OKS-ZŠZ, pravico do opravljanja mature v dveh delih, v dveh zaporednih rokih.

Športnikom iz prejšnjega odstavka, ki so opravili maturo v dveh delih v spomladanskem in jesenskem roku, se pri uveljavljanju pravic do vpisa v nadaljnje izobraževanje upošteva, kot da so maturo opravili v spomladanskem izpitnem roku, če so izpolnili pogoje za opravljanje mature v tem izpitnem roku.

Športnik, ki je dobitnik Bloudkove nagrade za življenjsko delo, ima poleg pravic iz prvega odstavka tega člena tudi pravico do izjemne pokojnine.

Vrhunski športnik ima poleg pravic iz prvega odstavka tega člena tudi pravico do zaposlitve v javnem sektorju v skladu s 63. členom tega zakona.

Vrhunski športnik, ki je dobitnik olimpijske, paralimpijske, medalje z olimpijade gluhih, medalje s šahovske olimpijade ali medalje s svetovnih prvenstev v olimpijskih kolektivnih športnih panogah ali olimpijskih športnih disciplinah individualnih športnih panog, ima poleg pravic iz prvega odstavka tega člena in prejšnjega odstavka tudi pravico:

1. do povračila stroškov izobraževanja za pridobitev izobrazbe po javnoveljavnih izobraževalnih programih v Republiki Sloveniji, in sicer enkrat na vsaki ravni izobraževanja, ki si je še ni pridobil, ali usposobljenosti za strokovno delo v športu po tem zakonu, in
2. do izjemne pokojnine.

Minister natančneje določi način in pogoje za pridobitev pravice iz 1. točke prejšnjega odstavka ter obseg povračila in vrste stroškov.

Izjemne pokojnine iz četrtega odstavka in iz 2. točke šestega odstavka tega člena se določijo pod pogoji in na način, kot jih določa zakon, ki ureja področje izjemnih pokojnin.

Registrirani športniki imajo v skladu z Zakonom o prevozih v cestnem prometu – ZPCP-2G (Uradni list RS št 67/19) od 1. februarja 2020 pravico do brezplačnega prevoza od doma do krajev vadbe, tekmovanj in drugih aktivnosti, če imajo pravico do subvencionirane vozovnice za dijake in študente. Omenjeno ne velja za mestni promet, kot je na primer LPP.

Registrirani športnik, ki ima status dijaka ali študenta in doslej ni imel subvencionirane vozovnice, mora oddati vlogo za subvencionirano vozovnico.
Vlogo lahko odda na portalu E-Uprava in celoten postopek izpelje na spletu.

Elektronski naslov za oddajo vloge je: https://e-uprava.gov.si/podrocja/vloge/vloga.html?id=3245

Vlogo pa lahko odda tudi na prodajnem mestu enega od izvajalcev javnega linijskega prometa.

Športna štipendija

Pravico do štipendije lahko uveljavlja tisti športnik, ki hkrati izpolnjuje naslednja dva kriterija:

I. ima status perspektivnega, mednarodnega ali svetovnega razreda kategoriziranega športnika po veljavnem Seznamu kategoriziranih športnikov v Republiki Sloveniji, ki ga izdaja OKS,

II. je v obdobju od 01.09. preteklega koledarskega leta do 31.08. tekočega koledarskega leta kot član državne reprezentance Republike Slovenije dosegel enega od opredeljenih športnih rezultatov, ki so navedeni v Pravilniku o štipendiranju športnikov in športnic v Republiki Sloveniji.

Strokovni svet za vrhunski šport (v nadaljevanju SSVŠ) poda strokovno mnenje. Strokovna komisija za podeljevanje športnih štipendij, na podlagi strokovnega mnenja SSVŠ, oblikuje sklepe. Predvidena je obravnava predloga vlog za pridobitev in podaljšanje pravice do športne štipendije na seji Strokovnega sveta za vrhunski šport (SSVŠ) OKS-ZŠZ konec novembra 2022 in na seji Komisije za podeljevanje športnih štipendij.

Športni oddelki

Namen športnih oddelkov v šolah je vzgajati in izobraževati športnike, da se bodo razvili v "vrhunske" osebnosti, saj je to pogoj za dobre športne rezultate in za uspešno kariero tudi po koncu športne poti. Dijakom športnikom v šoli prilagajamo učni proces, da v občutljivem obdobju med 15. in 18. letom starosti ne bi zaradi šolanja zastali v športnem razvoju, hkrati pa jim na različne načine posredujemo vsebine, namenjene osebnostni rasti.

V športnem oddelku je le do 22 dijakov, kar omogoča lažje spremljanje posameznika in individualno prilagajanje učnih obveznosti za vsakega dijaka posebej, tj. glede na njegovo obremenjenost v športu.

Za vsakega dijaka izdelamo t. i. osebni izobraževalni načrt (OIN), ki ga dijaku pomagata oblikovati razrednik in pedagoški koordinator. Ta tudi spremlja izvajanje načrta in predvsem sodeluje z učitelji pri njegovi izpeljavi.

Več o trenutnih športnih oddelkih lahko najdete tukaj.

Odgovornosti športnikov

Deklaracijo o pravicah in odgovornostih športnikov, so v posvetovalnem procesu svetovnega merila razvili tudi športniki za športnike in izraža poglede športnikov. Ta deklaracija je bila predstavljena in sprejeta na 133. seji MOK v Buenos Airesu v imenu olimpijskega gibanja.

Športniki in njihovi interesi so bistvo olimpijskega gibanja. Ta deklaracija opredeljuje skupni nabor aspiracijskih pravic in odgovornosti športnikov v okviru olimpijskega gibanja in pristojnosti posameznih članov. Navdih zanjo izhaja iz Splošne deklaracije človekovih pravic ter drugih mednarodno priznanih pogodb, standardov in načel o človekovih pravicah. Njen cilj je usmerjati dejavnosti olimpijskega gibanja. Vsi člani olimpijskega gibanja, zlasti Mednarodni olimpijski komite, mednarodne športne zveze in nacionalni olimpijski komiteji si prizadevajo spodbujati spoštovanje teh pravic in odgovornosti. Spodbujajo jih k razvijanju mehanizmov za učinkovita pravna sredstva v povezavi s temi pravicami in z odgovornostmi, športnike pa k uporabi takih mehanizmov.

Deklaracija spodbuja športnike, da:

1. spoštujejo olimpijske vrednote in upoštevajo temeljna načela olimpizma;
2. spoštujejo integriteto športa in tekmujejo kot čisti športniki, zlasti brez dopinga in manipulacije tekmovanj;
3. delujejo skladno z Etičnim kodeksom MOK in poročajo neetična ravnanja, vključno s primeri dopinga, manipulacije tekmovanj, prepovedi diskriminacije, zlorabe in nadlegovanja; 4. spoštujejo vse nacionalne zakone in pravila postopkov kvalifikacij in tekmovanj, športa in ustreznih športnih organizacij ter Olimpijske listine;
4. spoštujejo pravice in dobrobit drugih športnikov, njihovih ekip, prostovoljcev in vseh drugih udeležencev v športnem okolju ter jih ne diskriminirajo in se ne udeležujejo političnih demonstracij na tekmovanjih, lokacijah tekmovanj in slovesnostih;
5. spoštujejo načelo solidarnosti v olimpijskem gibanju, ki omogoča zagotavljanje pomoči in podpore med športniki in člani olimpijskega gibanja;
6. delujejo kot zgled, vključno s promocijo čistega športa;
7. so obveščeni in ozaveščeni o svojih dolžnostih;
8. sodelujejo na zaslišanjih, če je treba, in zagotovijo pošteno pričanje v takih postopkih;
9. sodelujejo in glasujejo na volitvah športnih predstavnikov.

Nepravilna ravnanja v športu

V športu se seveda lahko srečamo tudi z nepravilnostmi, zlorabami, grožnjami in drugimi neustreznimi ravnanji. V kolikor se športnikom in drugim vključenim v šport pripeti nepravilnost, sum zlorabe ali kakšna koli druga neustrezna ravnanja, mora to sporočiti uradnim osebam, ki preganjajo kazniva dejanja. V slovenskem športu pa so vzpostavljeni tudi mehanizmi, ki omogočajo podporo pri takšnih dogodkih. V okviru OKS-ZŠZ deluje Komisija za etična vprašanja športa. Prijavo ali vprašanje komisiji lahko podatek preko portala Žvižgavka. Prijava je lahko z odprto identiteto ali pa anonimna. Sistem omogoča najvišjo stopnjo varnosti prijavitelja. Po Zakonu o športu pa deluje tudi varuh športnikovih pravic. Na povezavi najdete vse potrebne informacije.

Varuh športnikovih pravic

Vlada Republike Slovenije je s 1. 4. 2018 imenovala 1. varuha športnikovih pravic za mandatno dobo petih let in sicer osebo, ki uživa strokovni in moralni ugled ter podporo deležnikov v športu. Varuh športnikovih pravic je pri svojem delu neodvisen in samostojen, materialna in finančna sredstva za njegovo delovanje pa zagotavlja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Naloge varuha športnikovih pravic po Zakonu o športu

Pri svojem delu varuh uresničuje naloge, ki jih v 66. členu nalaga Zakon o športu (v nadaljevanju ZŠpo-1). Obravnava pritožbe, pripombe, predloge in pobude športnikov oziroma njihovih zakonitih zastopnikov, strokovnih delavcev v športu, izvajalcev športnih programov, lahko pa tudi državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil.
Na spletni strani varuha športnikovih pravic se objavlja primere dobrih in slabih praks v športu. Varuh obvešča javnost o svojem delu.

FISCHER
39
FISCHER

Olimpizem in športne vrednote

Olimpizem je življenjska filozofija, ki v harmonično celoto povezuje vrednote telesa, volje in duha. Olimpizem si prizadeva s povezovanjem športa, kulture in vzgoje ustvariti način življenja, ki bi temeljil na veselju, izvirajočem iz napora, na vzgojni vrednosti dobrega zgleda in na spoštovanju osnovnih etičnih načel.

Cilj olimpijskega gibanja je vzgajati mladino s športom in tako pomagati graditi miren in boljši svet brez diskriminacije in v olimpijskem duhu, kar je mogoče doseči le z medsebojnim razumevanjem v duhu prijateljstva, solidarnosti in fair play-a.

Olimpijsko gibanje sestavljajajo številni dejavniki, ki segajo prek samih olimpijskih iger ki posegajo tako v športni prostor kot v širši družbeni prostor in sooblikuje kulturo družbe.

Olimpijsko gibanje:

- Promovira šport in tekmovanja s pomočjo nacionalnih in mednarodnih institucij po celem svetu;
- V sodelovanju z javnimi in zasebnimi organizacijami ponuja šport, ki je v službi človeka;
- Sodeluje pri razvoju "športa za vse"
- Spodbuja udejstvovanje obeh spolov v športu na vseh nivojih - v smislu enakopravnosti;
- Nasprotuje vsem oblikam ekonomskega izkoriščanja športa in športnikov;
- Bori se proti dopingu;
- Promovira etiko športa, spodbuja fair play
- Ekološko ozavešča;
- S financiranjem in izobraževanjem spodbuja manj razvite države - programi olimpijske solidarnosti.

Olimpijske vrednote

Fair play

Fair play je v okolju športa izjemno pomembna vrednota. Fair play razumemo kot poštenost, spoštovanje pravil in drugih, strpnost, enakost in velja tako za športnike, trenerje, športne delavce kot tudi športne organizacije. Predstavlja tudi dosledno spoštovanje ničelne tolerance pri jemanju ali uporabi prepovedanih sredstev in substanc.

Odličnost

Z upoštevanjem vrednote odličnosti stremimo k delovanju na najvišji možni ravni na vseh področjih športa.

Solidarnost

Svoje naloge in poslanstvo izvajamo v partnerstvu in sodelovanju z vsemi v športu. Spodbujati moramo sodelovanje in odgovornost na vseh ravneh, ter zagotavljati podporo športnikom, športnicam, športnim organizacijam in jim omogočiti enakovredne pogoje delovanja in razvoja.

Zdrav življenjski slog

Živeti zdravo in kakovostno preživljati prosti čas z vidika športa pomeni vključenost v športne aktivnosti, redno vadbo, udeležbo na športnih dogodkih. Zdrav življenjski slog ohranja posameznike in družbo vitalne, sposobne za delo, zmanjšuje zdravstvena tveganja in je vrednota, ki je pomembna za najširši krog populacije. Zagotavlja celovito osebno rast in kakovostno življenje.

Tradicija

Šport in olimpizem imata bogato tradicijo. Ohranja se pravila, organiziranost, zgodovino. Razvoj športa je dolgotrajni postopek. Za doseganje rezultatov je potrebno razviti primerno organiziranost, kadre, imeti pogoje za delo ter skrbeti za skladen razvoj športnikov. Šport in olimpizem zato ne moreta biti podvržena interesom posameznikov ali manjšine ter političnim odločitvam in spremembam, ki ne stremijo k napredku in razvoju.

Trajnostni razvoj in skrb za okolje

Del trajnostnega razvoja se navezuje na osnovno poslanstvo olimpizma in Olimpijske listine. Namen je dolgotrajna promocija olimpizma, vrednot in zgodovine športa, ki korenito prispeva k razvoju športnih, izobraževalnih, kulturnih in mnogih drugih področij po celem svetu. Upoštevajoč vidike trajnostnega razvoja in kodeksa o varovanju okolja prispevamo k razvoju družbe, lokalnih okolij, slovenskih proizvodov, ter pri izvajanju aktivnosti in prireditev primerno ravnati z vsemi elementi varovanja okolja in narave.

Prostovoljstvo

Delovanje športnih organizacij v Sloveniji temelji na prostovoljnem delu. Prostovoljstvo obravnavamo kot vrednoto. Poleg visoko razvitega poslovnega dela organiziranosti športa in usposobljenega zaposlenega kadra, je prostovoljstvo temelj dolgoročnega razvoja v najširšo korist slovenskega športa.

Olimpijski simboli

Olimpijski ogenj

Pričetek olimpijskih iger obeležujemo s slavnostnim prižigom olimpijskega ognja. Prižiganje olimpijskega plamena v spomin na Antične igre poteka že od leta 1928. Prižgejo ga na ruševinah 2600 let starega templja Hera na antični Olimpiji s pomočjo sončnih žarkov in zrcal, ki dajejo takšno vročino, da lahko prižgejo baklo. Skupine tekačev nosijo baklo iz grške Olimpije, mesta starodavnih iger, na stadion, kjer bodo potekale igre. Ta slovesnost izvira iz leta 1928, ko je francoz Pierre de Coubertin pozval športnike k vzdrževanju plamena obnovljenega olimpijskega duha. Ogenj simbolizira “večni plamen” v hramu Pritaneji na starodavni Olimpiji.

Olimpijska bakla

Predlog zanjo pripravi prireditelj iger. Olimpijsko baklo z ognjem nosijo nosilci bakle po točno določeni trasi do prizorišča iger. Poti potovanja bakle so različno dolge, odvisne so od oddaljenosti Olimpije do prizorišča iger. Olimpijska bakla je simbol, ki spodbuja povezanost ljudi, prijateljstvo, mir in ljubezen do športa. Tako se s pomočjo nosilcev bakel igram simbolno pridružijo milijoni ljudi. Prvič se je potovanje bakle iz Olimpije do iger izvedlo v Berlinu leta 1936.

Zastava MOK

Zastava MOK je bele barve, na njej pa je znak te organizacije. Bela barva simbolizira mir, simbolizira tudi antične olimpijske igre, čas, v katerem so se ustavile vse vojne. Prvič je bila zastava izobešena na OI 1920 v Antwerpnu.

Olimpijski krogi

Olimpijski krogi so znak MOK-a, ki je eden najbolj cenjenih znakov na svetu. Gre za pet med seboj povezanih barvnih krogov, ki predstavljajo pet med seboj povezanih celin. Povezanost pomeni sožitje, medsebojno spoštovanje in prijateljstvo narodov petih celin planeta Zemlje. Barve so točno določene in predstavljajo (v zgornji vrsti z leve proti desni) modra – Evropa, črna – Afrika, rdeča – Amerika in (z leve proti desni v spodnji vrsti) rumena - Azija in zelena Avstralija z Oceanijo.

Olimpijska himna

Himna olimpijskih iger je Olimpijska oda. Glasbo zanjo je napisal Grk Spyros Samaras, tekst pa Kostis Palamas. Prvič so jo izvedli že na prvih igrah v Atenah. Za športnike je to »državna himna«.

Olimpijska prisega

Prisego je pripravil P. de Coubertin in športniki so prvič prisegli na olimpijskih igrah 1920 v Antwerpnu, kjer se je prisega glasila: »V imenu vseh tekmovalcev obljubljam, da se bomo na olimpijskih igrah borili pošteno in upoštevajoč predpise, tekmovali viteško - za slavo športa in v čast svojih ekip.«

Današnja uradna prisega, ki jo izbrani športnik prebere v imenu vseh, pa se glasi:
»V imenu vseh nastopajočih športnikov prisegam, da bomo na teh olimpijskih igrah spoštovali in upoštevali pravila iger, zavezujemo se športu brez uporabe dopinga in prepovedanih substanc, ter bomo nastopili v pravem športnem duhu, za slavo športa in čast naše reprezentance.«
Športniki in sodniki prisegajo tudi na zimskih olimpijskih igrah od leta 1968, ko so bile igre v Ciudadu de Mexicu.

Olimpijske kolajne

Prvi trije olimpijci, ki so dosegli najboljše rezultate v panogi oziroma v disciplinah panoge, na enih igrah, dobijo zlato, srebrno in bronasto kolajno. Osnutke kolajn pripravijo organizatorji iger, odobri pa jih MOK.

Olimpijske maskote

Maskota naj bi predstavljala naravno ali kulturno vrednoto in simbolizirala državo ali kraj prizorišča.

Olimpijski plakati, posterji

Prireditelji so že od prvih iger naprej propagirali igre s plakati, posterji, ki še danes predstavljajo pomembno likovno in umetniško stvaritev vseh olimpijskih iger. So poseben vzgojni in kulturni simbol države in prizorišča iger.

Otvoritvena slovestnost

Je točno predpisana. Sestavljena iz več urnega kulturno umetniškega programa. Slovesnost se začne s slavnostnim mimohodom vseh reprezentanc po angleškem vrstnem redu. Na čelu mimohoda je vedno grška olimpijska reprezentanca v čast in slavo Grčiji. Pri vsaki državi je na čelu športnik - zastavonoša. Olimpijsko zastavo MOK ob zvokih olimpijske himne dvignejo na jambor. Zadnji nosilec olimpijske bakle prižge olimpijski ogenj. Ogenj gori ves čas iger. Sledi prisega športnika in sodnika in ostali nagovori. Zadnji govorinik odpre igre in s tem je uradni del odprtja iger končan.

Sklepna slovesnost

Je manj protokolarna kot otvoritvena. Po koncu kulturno umetniškega programa se ob olimpijski himni z jambora spusti olimpijska zastava. Za tem preda župan mesta prireditelja iger zastavo MOK predsedniku MOK, ki jo preda županu mesta naslednjega prireditelja. Ob himni države naslednjega gostitelja iger dvignejo na jambor zastavo te države. Sledijo nagovori in ob koncu najbolj slavnostni del, ugašanje olimpijskega ognja.

Olimpijska vas

V resnici ne gre za vas v klasičnem pomenu besede, ampak za mesto saj danes v vasi za časa iger prebiva več kot 20.000 oseb. Tu imajo športniki in spremljevalci na voljo vse: prenočišča, prehrano, bazene, masažne in zdravniške prostore, pomožna igrišča in dvorane, dvorane za zabavo itd. Od olimpijskih iger leta 1972 v Munchnu je vas skrbno varovana. Takrat so namreč palestinski skrajneži zaradi političnih nasprotij napadli izraelske športnike.

SLOVENIA
SLOVENIA
SLOVENIA

Aktivnosti za šole in športne klube

Slovenski olimpijski izobraževalni center

V centru so predstavljeni športniki, olimpizem in olimpijske igre s fotografijami, video vsebinami in razstavnimi eksponati. Olimpijski komite Slovenije v centru izvaja razne programe in aktivnosti. Za otroke in mladino se organizira Olimpijske urice s slovenskimi vrhunskimi športniki, izobraževalne in informativne delavnice za mlade športnike, pripravlja se dogodke za različne ciljne skupine ter s tem skrbi za promocijo športa in olimpizma.

Slovenski olimpijski izobraževalni center je odprt tudi za različne javnosti, posameznike, naključne obiskovalce ter vse, ki jih zanima olimpizem, šport ali pa morda nakup kakšnega artikla iz uradne olimpijske navijaške kolekcije.

SOIC, kot krajše poimenujemo naš center, je dostopen po predhodnem dogovoru.

Za vodene oglede in skupine kontaktirajte Aleša Šolarja, ales.solar@olympic.si,
oz. na tel. 051 376 289 in se dogovorite za ogled ter vodeni program.

Mini olimpijska akademija

Mini olimpijska akademija je mesto kjer se zbirajo številne ideje, s katerimi lahko športni trenerji in pedagogi približajo duh olimpijskih iger med otroke in športnike.

Mini olimpijska akademija

Mini olimpijska akademija je mesto kjer se zbirajo številne ideje, s katerimi lahko športni trenerji in pedagogi približajo duh olimpijskih iger med otroke in športnike.

Mini olimpijske igre

Namen izvedbe aktivnosti po vzoru olimpijskih iger je, da otroci skozi razne ustvarjalne in gibalne aktivnosti spoznajo olimpijske igre, olimpijsko gibanje, olimpijske vrednote in olimpijsko zgodovino. Otroci in učenci bodo po izvedbi take aktivnosti poznali olimpijski protokol, olimpijske simbole, doživeli duh olimpijskih iger in osvojili nova znanja. Mini olimpijske igre lahko izvedemo tako v šoli, vrtcu kot tudi doma.

Olimpijski protokol
To je postopek izvedbe olimpijskih iger v prilagojeni obliki.

Uvodni protokol vsebuje:

- mimohod bakle in zastave (5 nosilcev)
- poslušanje olimpijske himne
- prebiranje priseg.

Otvoritev mini olimpijskih iger se obeleži z mimohodom nosilcev olimpijske zastave, ki na otvoritveni prostor prinesejo olimpijsko zastavo in olimpijsko baklo. Mimohod spremlja olimpijska himna. Pred zaključkom otvoritve se prebere tudi prisege udeležencev. Sledi izvajanje iger in aktivnosti. Dogodek vedno poteka v skladu z olimpijskimi načeli odličnosti, solidarnosti in prijateljstva. Udeležence se spodbuja, da se zabavajo in trudijo po najboljših močeh.

Igre zaključimo z razstavo izdelkov in z razglasitvijo najboljših športnih rezultatov. Vsi otroci ob koncu prejmejo priznanje za sodelovanje, saj so zmagovalci na mini olimpijskih igrah prav vsi sodelujoči.

Nosilci zastave

Nosilcev zastave je običajno 5, trije so razporejeni na stranici zastave s tremi krogi, dva pa na vogalih stranice z dvema krogoma. Nosilci so lahko izbrani po različnih kriterijih in na pobudo lokalnega organizatorja: prostovoljci, uspešni športniki, uspešni učenci, zaslužne osebe itd

Nošenje zastave

Zastava se nosi napeta in raztegnjena v vodoravnem položaju v višini bokov. Ob prihodu na protokolarno prizorišče (oder, prireditveni prostor) se jo obrne proti obiskovalcem. Pri tem se stranica s tremi krogi privzdigne do višine vratu, stranica z dvema krogoma pa približa tlem. V tem položajo jo nosilci enakomerno napnejo. POZOR: potrebno je biti pozoren na lego krogov (glej Olimpijski simboli/Olimpijski krogi).

Nošenje olimpijske bakle

Izbranec ali izbranka pokončno nosi olimpijsko baklo par korakov pred olimpijsko zastavo. Baklo nosi v poziciji pred trupom in z obema, rahlo pokrčenima rokama. Na prireditvenem prostoru se nosilec z baklo postavi poleg olimpijske zastave ali pa pred samo zastavo.

Olimpijska prisega

Športnik, ki prebere olimpijsko prisego, hodi v mimohodu poleg nosilca olimpijske bakle in se tudi na prireditvenem prostoru postavi poleg bakle.

Poznamo več vrst olimpijskih priseg:

ŠPORTNIK: "Tudi, če si želimo ne moremo vsi zmagati. Lahko pa tekmujemo po svojih najboljših močeh. Naše geslo pri tem je: Fair play vodi naprej !"

SODNIK: "Največja dolžnost sodnikov je, da poskrbimo za pravičnost tekmovanja. Po svojih najboljših močeh bomo igrali svojo vlogo, pri tem pa si želimo vašo pomoč, sodelovanje in strpnost pri spornih trenutkih. "

TRENER, PEDAGOG: "V športu sta zmaga in način, kako jo doseči, enakovredna. Zato bomo tekme vodili v duhu poštenega boja, za ugled našega športa in v ponos mladih športnikov."

ORGANIZATOR: "Zavedamo se, da so športna tekmovanja pomembna stopnja v razvoju mladih športnikov. Zato postavljamo v ospredje spoštovanje med vsemi udeleženci, spodbujamo zdravo tekmovalnost, prijateljstvo in pozitivno vzdušje na tribunah. "

Olimpijska himna

Ob zvokih olimpijske himne se povorka v mimohodu predstavi vsem obiskovalcem. Trasa naj jih vodi med ali mimo obiskovalcev do prireditvenega prostora. Čas mimohoda ne sme biti daljši od minute, saj je trajanje himne omejeno na čas 1 minute in 19 sekund. V času himne se nosilci dokončno pozicionirajo na prireditvenem prostoru.

Posebni gostje

V primeru posebnih gostov kot so vrhunski športniki, ravnatelji, župani, maskota ali druge pomembne osebnosti se jim nameni tudi vlogo sodelujočih v olimpijskem protokolu. Poleg zgoraj naštetih izbrancev se lahko omenjene osebe pridružijo kjerkoli je potrebno. Pomembna je njihova simbolična pristnost in ne toliko vloga nosilcev.

Odprtje mini olimpijskih iger

Odprtje mini olimpijskih iger izvede poseben gost. Odprtje se lahko izvede z enostavnim stavkom "S tem razglašam današnje mini olimpijske igre odprte ! Srečno vsem udeležencem!"

Olimpijski simboli

Olimpijske simbole kot so zastava s petimi krogi in olimpijska bakla lahko prireditelj izdela sam oziroma preko likovnega natečaja.

Kulturni in spremni program

Baklo in zastavo, ki se jo uporabi za mimohod, lahko udeleženci mini olimpijskih iger izdelajo sami. Izdelajo ju lahko samostojno ali v okviru šolskega pouka. Otvoritvena slovesnost posnema otvoritev pravih olimpijskih iger. Zaželeno je, da se v otvoritev vključi tudi različne kulturne prispevke, na primer: samostojne nastope ali skupni nastop učencev in učiteljev.

Predlogi in aktivnosti:

Predlogi za aktivnosti, ki so zbrane v nadaljevanju so namenjeni pedagogom, trenerjem in vsakomur, ki želi popestriti izobraževalni proces. Tema olimpijskih iger in olimpijsko gibanje sta odlični iztočnici za promocijo kulturne zavesti in širjenju oziroma pridobivanju športnih znanj. Vsebine se lahko prilagodi na prostorske , časovne in materialne danosti, ki so nam na voljo.

OLIMPIJSKA URICA

Olimpijsko urico lahko izvedemo v vrtcu, šoli ali na športnih pripravah. Vsebino prilagodimo glede na starost učencev in glede na predmet, kjer želimo izvesti olimpijsko aktivnost. V uvodu ure se pogovorimo o vrednotah olimpizma in o olimpijskih simbolih. V nadaljnem poteku ure se lotimo izbranih aktivnosti s tematiko olimpijskih iger. Olimpijsko urico poskusite izvesti skladno s protokolom olimpijskih iger.

OLIMPIJSKI TEDEN

Izvedba olimpijskega tedna je lahko zabavna popestritev učnega procesa. Teden se lahko začne s slavnostno otvoritvijo, ki jo izvede vsak razred posebej, vsaka triada posebej ali vsi skupaj - po zmožnostih šole. Teden lahko vsebuje številne razredne ali medrazredne olimpijske aktivnosti. S skupnim ustvarjanjem se lahko pripravi bogat spremljevalni in kulturni program. Konec tedna se lahko obeleži z razstavo izdelkov in zaključno slovesnostjo.

OLIMPIJSKI ŠPORTNI DAN

Olimpijski športni dan lahko izvedemo kot domače mini olimpijske igre, v sklopu šolskega športnega dne ali kot popestritev trenažnega procesa. Poskusimo posnemati protokol olimpijskih iger. Vsebina gibalnih aktivnosti je lahko poljubna, v pomoč so vam predloge dostopne na spletni strani OKS. Šola lahko športni dan izvede tudi kot javni dogodek v sodelovanju z OKS - Mini Olimpijada.

Številne ideje za aktivnosti lahko najdete tudi med predlogami na spletni strani OKS v naši zakladnici aktivnosti

Športajmo in berimo

Nacionalni medresorski program za spodbujanje branja med mladimi športniki in športnicami ima izhodišča v Nacionalni strategiji za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019 - 2030, ki jo je vlada RS sprejela decembra 2019, in v Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice iz leta 2018.

Program je oblikovan v sodelovanju med ministrstvi in Zavodom RS za šolstvo, Centrom za spodbujanje bralne pismenosti v Mariborski knjižnici, Javno agencijo za knjigo RS in Olimpijskim komitejem Slovenije – Združenjem športnih zvez. Praktična izhodišča za oblikovanje programa predstavlja večletno sodelovanje Hokejskega drsalnega kluba Maribor in Mariborske knjižnice pri nagrajenem programu za uvedbo inovativnih storitev za uporabnike Hokejska bralna postava.

Ciljna skupina pri izvedbi nacionalnega medresorskega programa za spodbujanje branja med mladimi športniki (v nadaljevanju programa) so mladostniki med 15. in 19. letom starosti, ki večino svojega prostega časa namenijo športu.

Program izpostavlja sedem smernic:

- Za mlade športnike želimo ustvariti okolje, v katerem bo branje knjig sprejeto kot del njihovega razvoja in jim bo omogočalo lažje, boljše, uspešnejše in učinkovitejše usklajevati športno, akademsko (šolsko) ter osebnostno življenje ter postaviti gradnike za nadaljnjo življenjsko pot. Povezave med družino, šolo, klubom, reprezentanco in knjižnico lahko ustvarijo ustrezno spodbudno okolje.
- Vplivati želimo na odnos mladih športnikov do branja ter širiti védenje, da je bralna pismenost temeljna zmožnost za pridobivanje in ustvarjanje novega znanja v njihovem osebnem, akademskem in športnem življenju.
- Mladim športnikom želimo predstaviti branje kot veščino, ki jo izboljšajo s treningom. S treningom branja lahko vplivajo na razvoj svojih možganov in tako sproščajo tiste rezerve, ki jim pomagajo, da bodo lahko še boljši tako na športni kot akademski poti.
- Sodobne raziskave izpostavljajo pomen branja pri razvoju in delovanju možganov ter oblikovanju miselnost posameznika, kar lahko ključno vpliva na športno, akademsko ter zasebno življenje mladega športnika. V tem kontekstu jih želimo ozavestiti tudi o vplivu tehnologije z zasloni na njihovo akademsko, športno in zasebno življenje.

- Mladim športnikom želimo predstaviti branje knjig kot sestavni del priprave na tekmovanja, ki jim nudi možnost napredovanja na njihovi športni, akademski in osebnostni poti. Branja spoznajo ne le kot prostočasno dejavnost, temveč kot tehniko, ki jim daje možnost takega napredovanja. Prednost dajemo skupinskemu branju v različnih oblikah ter skupnemu pogovoru o prebranem.
- Za mlade športnike oblikujemo individualne bralne nasvete.
- Branje knjig želimo predstaviti kot redni del procesa športnih priprav in treningov, tudi kot podporo pri pripravah na tekmovanja. S pomočjo tega programa spodbujanja branja med mladimi športniki je model trenažnega procesa sestavljen iz štirih stebrov:
    - *Informacije/znanje o izbrani športni panogi*
    - *Informacije/znanje o fizični pripravljenosti*
    - *Informacije/znanje o zdravi športni prehrani*
    - *Informacije/znanje o psihološki pripravi ali predpriprave na psihološko pripravo – trening koncentracije, osredotočenosti, sodelovanje, spoznavanje čustev, empatije itn. (t. i. športna inteligenca)*

Likovni natečaj - Olimpijski veleplakat

Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez (OKS) skupaj z velikim sponzorjem olimpijske reprezentance Slovenije, Europlakatom, ter v sodelovanju z Zvezo za šport invalidov Slovenije – Slovenskim paralimpijskim komitejem redno objavlja javni natečaj za olimpijski veleplakat (jumbo plakat). Namen akcije je promovirati šport, olimpizem, olimpijske simbole in vrednote ter krepiti zavedanje predšolskih otrok, šolske in srednješolske mladine o prihajajočih olimpijskih igrah in paralimpijskih igrah.

Olimpijski plakat sodi med najbolj prepoznavne simbole olimpijskih iger. Olimpijski plakati so bili izdelani prav za vse olimpijske igre modernega časa - od prvih iger iz leta 1896, ki so potekale v Atenah v Grčiji. Olimpijski plakat upodablja olimpijske simbole, športnike, športe, kulturo gostujoče države in mesta itd. Pri natečaju Olimpijskega komiteja Slovenije in sponzorja olimpijske reprezentance Slovenije, Europlakata, pa je pomembno, da pustite domišljiji prosto pot in izdelate svoj predlog plakata.

Priročnik o olimpizmu

Priročnik je namenjen predvsem mladim za njihovo izobraževanje in vzgojo o športu. Ponuja širok nabor vsebin o olimpizmu.

Olimpijski kviz

Zbirka vprašanj za izvedbo olimpijskega kviza je zabavna prostočasna aktivnost s katero lahko preverimo ali poglobimo poznavanje vsebin olimpizma. Vprašanja so različnih težavnosti in so primerna za različne starostne skupine.

OLYMPIC
SOLIDARITY

